

Förslag till föreskrifter om belastningsergonomi samt allmänna råd om tillämpning av föreskrifterna

Arbetsgivarverket har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade förslag till föreskrifter och allmänna råd. Arbetsgivarverket har även tagit del av konsekvensutredning och kommunikationsplan för revidering av föreskriften.

Allmänna synpunkter på förslaget

Arbetsgivarverket är positivt till att föreskrifterna om manuell hantering och om belastningsergonomi läggs samman. Detta innebär sammantaget en förenkling av regelverket. Ett syfte med förslag till förändringarna är att förtydliga regelverket och därmed underlätta tillämpningen. Samtidigt har det poängterats att detta är en begränsad ändring mot bakgrund av arbetet med ett nytt direktiv på EU-nivå vilket, enligt Arbetsmiljöverket, kommer att innebära en mer omfattande ändring i arbetsmiljöreglerna beträffande belastningsergonomi.

Sammanfattningsvis torde det vara omöjligt att helt och hållet förebygga risker beträffande rörelseorganen. Enligt statistik från SCB (se den så kallade ULF-studien) har upplevda smärtproblem generellt ökat i samhället sedan ett par årtionden samtidigt som andelen tunga och monotona jobb i arbetslivet minskat. En slutsats av detta är visserligen att det är viktigt att motverka hälsofarliga belastningar i arbetslivet men att en överordnad fråga handlar om individens livsstil och att det är viktigt att uppmuntra motion och träning. Arbetsgivarverket anser därför att syftet med föreskriften i § 1 bör förtydligas till att risk för hälsofarliga belastningar minimeras. Dessutom är begreppet "onödigt tröttande" oklart vad gäller väldigt många situationer som exempelvis beträffande elevers gymnastikundervisning.

Arbetsmiljöverket har presenterat en ny struktur för föreskrifter där de allmänna råden finns i direkt anslutning till paragraftexten. I förslaget frångår myndigheten denna princip vilket visserligen är förståeligt för att öka föreskriftens läsbarhet mot bakgrund av omfattningen av de allmänna råden. Mycket av textmassan i föreskriftens allmänna råd bör, enligt Arbetsgivarverket, därför på sikt föras över till ett vägledningsdokument.

Begreppen ”manuell hantering” och ”belastningsergonomi” används ibland på ett sätt där det är svårt att förstå skillnaden. Läsaren av föreskrifterna kan ha svårt att bedöma när och hur bilaga A och checklistan ska användas. Bilaga A och check-listan berör i många delar samma områden.

Belastningsergonomi är ett område som är svårt att reglera genom att risker för belastningsbesvär varierar kraftigt beroende på situation, belastningens duration (hur länge), frekvens (hur ofta), intensitet (hur mycket) och individens fysiska konstitution och tillfälliga stress- och i övrigt tillfälligt hälsotillstånd. Mot bakgrund av detta är § 4 om riskbedömning central i föreskriften. Arbetsgivarverket anser att det skulle finnas en fördel att i föreskriften presentera en integrerad modell för riskbedömning av belastningsergonomi och manuell hantering och därmed en tydligare integrering av de två föreskrifterna. Intentionen i förslaget att i de allmänna råden ha en checklista för att identifiera skadliga belastningsfaktorer som hjälpmedel vid riskbedömning är god. Framställningen av hur detta ska genomföras i praktiken behöver dock förtydligas. Information och verktyg till stöd för arbetsgivare när det gäller bedömning av ergonomiska risker bör kompletteras på temasidan om ergonomi på Arbetsmiljöverkets hemsida och i ett framtida vägledningsdokument. Detta skulle ge flera fördelar bland annat underlätta för alla parter att information, checklistor samt modeller för riskbedömningar finns samlade och lätt åtkomliga. Detta ger även möjligheter att utveckla informationen och komplettera verktyg och metodhjälp vid behov.

Synpunkter på enskilda paragrafer

Arbetsgivarverket är kritiskt till att definitionen (§ 2) av rörelseorgan inkluderar ögonens och stämbandens rörelser. I vanliga definitioner av rörelseorgan inkluderas inte ögonens och stämbandens rörelser. Dessutom finns inte krav på området inkluderat i gällande direktiv. Dessutom hanteras ögonens och stämbandens rörelser av andra föreskrifter (se AFS 2001:1 och 1998:5). Arbetsgivarverket anser att frågeställningar om stämbandens rörelser inte lämpar sig att reglera i en föreskrift om belastningsergonomi. Frågor om stämbandens rörelser har i högre grad en koppling till akustik och bullerfrågor som finns reglerat i separata föreskrifter (AFS 2009:2, 2005:16 och 2001:1). Sammantaget anser Arbetsgivarverket att Arbetsmiljöverket bör invänta nytt EU-direktiv beträffande ergonomi innan man hanterar frågor om reglering av aspekter av ögonens och stämbandens rörelser. Om föreskriften även ska inkludera ögonens och stämbandens rörelser är en konsekvent hållning att även föreskriften om Arbete vid bildskärm (AFS 1998:5) utgår.

Arbetsgivarverket anser att en stor del av paragrafexterna har karaktär av en sorts allmänna rekommendationer. I förhållande till arbetsmiljölagen och föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete utgör denna paragraftext en dubbelreglering. Ett sådant exempel utgör formuleringen ”arbetsgivaren och andra enligt 2§” som

återkommer flera gånger i paragraftexten. Det borde räcka med att vid ett tillfälle beskriva vilka som omfattas i 2§.

§ 4 skulle kunna begränsas till andra stycket i förslaget med en hänvisning i de allmänna råden till föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1). § 5-8 innebär generellt mer allmänna rekommendationer som bör flyttas över till de allmänna råden.

Elisabet Ingeström Sundén
Enhetschef

Gunnar Sundqvist
Arbetsmiljöexpert